

NYUGDÍJBIZTOSÍTÁSI ELLENŐRZŐ TESTÜLET

TÁJÉKOZTATÓ* AZ ORSZÁGOS ÉRDEKEGYEZTETŐ TANÁCS RÉSZÉRE

2008. december

** A Tájékoztatót a Nyugdíjbiztosítási Ellenőrző Testület a 2008. december 15. napján tartott ülésén egyhangúlag elfogadta.*

I. A NYUGDÍJBIZTOSÍTÁSI ELLENŐRZŐ TESTÜLET FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI*

A Nyugdíjbiztosítási Ellenőrző Testület (a továbbiakban NyET) a Társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak és a társadalombiztosítás szerveinek állami felügyeletéről szóló 1998. évi XXXIX. Tv.9/A.§ (6) bekezdése alapján tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlés illetékes Bizottságának és jelentést készít az Országos Érdekegyeztető Tanácsnak.

A Testület ezen kötelezettségének harmadik alkalommal tesz eleget, számot adva a 2008.évben végzett munkájáról és az ellenőrzés főbb megállapításairól.

A Testület főbb megállapításai:

- a) A Nyugdíjbiztosítási Alap *2007. évi költségvetési beszámolója* a jogszabályi előírásoknak megfelelő tartalommal, *határidőre elkészült*. A beszámoló a független könyvvizsgálói jelentés szerint az Alap 2007. december 31.-én fennálló vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről *megbízható és valós képet* ad.
- b) A Nyugdíjbiztosítási Alap *pénzügyi egyensúlya 2007-ben erősödött*, az alap *206,8 M Ft többlettel zárt*. Az Alap likviditása jelentősen javult, az év során 156 naptári napon hitel igénybe vételére *nem került sor*.
- c) A *bevételek folyamatosan biztosították a nyugdíjkiadásokat*, fedezetet teremtettek a kiegészítő nyugdíjmelés költségeihez. Az APEH felelősségi körébe tartozó járulékbevételek vonatkozásában azonban, – bár a bevallások teljesítéséből és feldolgozásából eredő *hibák jelentős mértékben csökkentek* – továbbra sem biztosított az adósok, a túlfizetők adatainak megfelelő ismerete, valamint a járulékbevételek járulék-nemenkénti és gazdálkodási forma szerinti felosztása, ezért az adatok a reálfolyamatokat nem tükrözik, azokkal nincsenek összhangban.
- d) Jelentősen *mérséklődött a központi költségvetés és a nyugdíjbiztosítási alap közötti pénzügyi függés*. A Nyugdíjbiztosítási Alap bevételein belül az ún. költségvetési támogatások nem csak arányukban, hanem összességében is csökkentek. A csökkenés a 2006. évihez képest összességében több mint 100 Mrd Ft (17,4%). Ezen belül a központi *költségvetés közvetlen pénzeszköz átadása*, - ami a nulla szaldó eléréséhez szükséges fedezetet biztosítja -, több mint 180 Mrd Ft-al csökkent (57%). 2007.-ben a központi költségvetés pénzeszköz átadása a Nyugdíjbiztosítási Alap kiadási főösszegének 5,9%-a volt, ami több mint 10% pontos csökkenést jelent az előző évihez képest. *Az Alap pénzügyi egyensúlyának biztosításában meghatározó szerepet játszott az, hogy 2007-től 3% -ponttal nőtt a munkáltatói nyugdíjbiztosítási járulék mértéke*. Ez a növekedés az 1999-2002 között végrehajtott 4,5% pontos járulékcsökkenés részbeni visszaforgatását szolgálta.

* Az anyagban előforduló rövidítések és azok jelentése: NyET (Nyugdíjbiztosítási Ellenőrző Testület), NYENYI (Nyugdíjbiztosítási Egyéni Nyilvántartó Lap), ORSZI (Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet) ONYF (Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság)

- e) Az Alapkezelő 2007.évi tevékenysége, gazdálkodása az előírásoknak megfelelően szabályozott és ellenőrzött volt, feladatait – ide értve az új feladatokat is – magas színvonalon és zökkenő mentesen oldotta meg a rendkívül (a kiadási főösszeg 0,95%-a) alacsony működési költségek mellett is.
- f) 2008-ban is több olyan intézkedési elképzelés fogalmazódott meg, ami a Nyugdíjbiztosítási Alap pénzügyi függetlenségét, annak átláthatóságát és biztosítási jellegét veszélyeztette volna, továbbá a nyugdíj megállapítás folyamatának nehezítésével járt volna. (pl: NYENYI) megszüntetése és APEH általi kiváltása, adó-járulékszabályok, stb.) A szaktárcákkal és az érdekképviselletekkel folytatott párbeszéd eredményének is tudható be, hogy a tervezett intézkedések lekerültek a napirendről.
- g) Korábbi Beszámolóink keretében is megfogalmazásra került, hogy a jövő nyugdíjrendszere szempontjából *vannak megválaszolásra szoruló kérdések.*

Ezek többek között:

1. a Központi költségvetés és a Nyugdíjbiztosítási Alap kapcsolata,
2. az állami szerepvállalás mögött meghúzódó okok tisztázása,
3. a járulékok szerepe és funkciója, különbözősége az adótól, jogi és pénzügyi szempontból,
4. az egyén, a központi költségvetés és a nyugdíjbiztosítás szerepe, azok határai az időskori megélhetésben.

Ezen kérdések megválaszolására szakmai megbeszéléseket kezdeményeztünk, amelyekre fogadókész visszajelzéseket kaptunk a tárcák részéről.

- h) A Nyugdíjbiztosítási Ellenőrző Testület 2008. évi tevékenységét a *szakmaiság, a partnerség és a feladatkörét érintő kérdésekben a párbeszéd jellemezte.* Az érintett tárcák vezetőivel kialakított kapcsolat tovább erősödött. A tárcák és főhatóságok nyitottak voltak a Testület kezdeményezéseire.

II. NYUGDÍJBIZTOSÍTÁSI ELLENŐRZŐ TESTÜLET

MŰKÖDÉSÉNEK TÖRVÉNYI HÁTTERE ÉS 2008. ÉVI TEVÉKENYSÉGE

Törvényi háttér

A Nyugdíjbiztosítási Ellenőrző Testület az 1998. évi XXXIX. törvény alapján létrehozott testület, mely a Nyugdíjbiztosítási Alap forrásainak - a munkavállalók és a munkáltatók által befizetett, illetve a költségvetés által átvállalt járulékoknak, hozzájárulásoknak és egyéb befizetéseknek - hatékony felhasználását a nyugdíjbiztosítási ágazat tekintetében ellenőrzi.

A Testületnek 11 tagja van, melynek munkáját az elnök irányítja.

A Testület saját tagjai közül egyszerű szótöbbséggel elnököt választ. A Testület elnökét akadályoztatása esetén az általa kijelölt tag teljes jogkörben helyettesíti.

A Testület munkaterve:

- a. A Testület minden év első hónapjában elkészíti éves munkatervét, melyben felsorolásra kerülnek a legfontosabb feladatok és a testületi ülések tervezett rendje, valamint az Országgyűlés által a Miniszterelnöki Hivatal költségvetésében elkülönítetten biztosított működési előirányzat felhasználási tervét,
- b. Az éves munkatervet a Testület hagyja jóvá

A 2008 évben végzett főbb tevékenységek és főbb testületi állásfoglalások:

A testület a 2008. évben a munkatervében szerepeltetetteknek megfelelően 9 tervezett testületi ülést tartott, továbbá 2008. április 15-én kibővített testületi ülés keretében szakmai fórumot szervezett, ahol két előadás megtartására került sor.

1. „A társadalombiztosítási alapok kihívásai, az egészségügy reformfolyamatának a nyugdíjbiztosítási alapra gyakorolt hatása”

Előadó: Skultéty László

2. „Az időskorú népesség társadalmi helyzete, pénzügyi terhelése, az egészségügyi reform várható hatása”

Előadó: Péteri János

Az év során megtárgyalt számos téma közül, mint a legfontosabbakat, az alábbiakat említjük meg, néhány különösen fontos esetben összefoglaló jelleggel megadjuk a testületi álláspont meghatározó részét:

- ❖ A 2008 évi munkaterv összeállítása
- ❖ Tájékoztató a nyugdíjbiztosítási ágazat helyzetéről a 2008. évi költségvetés tükrében (kiemelt jogi, pénzügyi, informatikai és személyi feltételekről, valamint a szükséges fejlesztésekről), továbbá a 2008. január 1.-től hatályos nyugdíjszabályok változásairól.

A testület részletes tájékoztatást hallgatott meg a nyugdíjak 2008. január 1.-től hatályos számítási szabályairól, az újonnan bevezetésre kerülő rehabilitációs járadékról, a 2008. március 1.-től hatályba lépett 1 és 2 forintosok megszüntetésére vonatkozó rendelkezésekről. A Testület megállapította, hogy a 2008. évi költségvetés tervezése reális alapon történt. 2008. január 1.-től a korhatár alatti III. csoportos rokkantsági nyugdíjak fedezetére a Egészségbiztosítási Alapból 4% pontos járulékátcsoportosításra került sor.

A Testület megállapította, hogy az Alapkezelő a legnagyobb gondossággal, szakértelemmel végezte munkáját. Működési költségvetése azonban olyan alacsony, ami a megnövekedett és egyre bonyolultabbá váló tevékenység ellátását veszélyeztetheti. Ezért a Testület kérte a Kormányt, hogy a 2009. évi költségvetésen belül az Alapkezelő (és annak igazgatási szervezetei) működési költsége a feladatokhoz igazodva kerüljön megállapításra, figyelemmel a szükséges informatikai, nyugdíjügyviteli fejlesztések elindítására, illetőleg előkészítésére is.

- ❖ A nyugdíjbiztosítási alap 2007. évi költségvetése auditált zárszámadásának véleményezése

A Testület megállapította, hogy 2007 évben a Nyugdíjbiztosítási Alap pénzügyi egyenlege márciust és novembert kivéve, minden hónapban szufficittal zárt. Az alap az évet 206,8 millió forint többlettel zárta, úgy hogy a központi költségvetésnek a tervezettnél 5,2 Mrd forinttal kevesebb pénzeszközt kellett átadnia. A Testület a 2007. évi többlet rendezése kapcsán úgy döntött, hogy minden olyan jogi és pénzügyi megoldást támogat, ami nem érinti az Alap 2008. évi pénzügyi helyzetét és megfelel a hatályos pénzügyi és jogi előírásoknak.

- ❖ Az Állami Számvevőszék zárszámadáshoz készült jelentésének megismerése;
- ❖ A 2007. évi költségvetés végrehajtásáról T/6133. törvényjavaslat véleményezése;
- ❖ A Nyugdíjbiztosítási Alap 2008. január-április közötti időszak alatti pénzügyi bevételeinek és kiadásainak áttekintése;
- ❖ A Nyugdíjbiztosítási Ellenőrző Testület az un. *kötelezettségcsoportos befizetési rend* bevezetését szorgalmazó elképzelést a megismert, ugyanakkor rendkívül aggályos halasztó hatályú formában *sem támogatta*. Megítélése szerint a javaslat a pénzügyi helyzetet illetően a tisztánlátást, az Alap egyensúlyát, továbbá a kötelezettségek, és a jogok közötti összhangot sértette volna, a választhatóság pedig teljes zavart okozott volna a rendszerben.
- ❖ Az adó- és járulék törvények módosításával összefüggésben a Testület megállapította, hogy a *járlék rendszer érdemi, az ellátási rendszerhez igazodó felülvizsgálata célszerű és egyben időszerű*. Ezért szakértői megbeszélést javasolt. Ennek keretében a járulékok szerepe és funkciója, az adó és a járulék közötti elvi, jogi, stb. különbözőség, továbbá az *állami szerepvállalás mögött meghúzódó okok tisztázása is megfogalmazásra kerülhetne*.
- ❖ A Testület munkája során áttekintette az Alap I.-IX havi pénzügyi helyzetét, az Alapkezelő működtetési feltételeinek alakulását.

- ❖ A Testület Tájékoztatót hallgatott meg az ONYF és az APEH közötti adatszolgáltatás helyzetéről.

A Testület a megismert információk alapján, továbbá az elhangzott testületi vélemények figyelembe vételével azt a következtetést vonta le, hogy megalapozottnak bizonyult a NYENYI fenntartása. Ismételten felhívja a figyelmet arra, hogy az APEH általi kiváltására csak akkor és olyan időben kerülhet sor, amikor az tartalmilag biztosítani tudja a nyugdíj megállapításához szükséges valamennyi konszolidált adatot. A Testület állásfoglalásával továbbra is megerősítette a kétszámlás (egyéni és foglalkoztatói) befizetési rendszer bevezetésének szükségességét. Kezdeményezte továbbá, hogy 2009. első félévében a PM-APEH-ONYF részvételével közös rendezvény megtartására kerüljön sor, amelynek keretében a nyugdíj-megállapítás alapját is képező járulék nyilvántartási rendszerek elvárásai komplex módon kerülnének áttekintésre.

- ❖ A Testület áttekintette a 2008. január 1.-től hatályos rehabilitációs rendszer működésének tapasztalatait

A Testület megállapította, hogy az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet (a továbbiakban: ORSZI) a jogszabály bevezetésével járó átmeneti időszakot felkészülten oldotta meg, az átállási nehézségek és a folyamatos orvoshiány ellenére. Jelentősebb vizsgálati elmaradása nincs. Az ONYF viszonylatában a Testület megállapította, hogy a jogszolgáltatás, az igények érvényesítésének a megállapított ellátások folyósításának feltételei adottak, hátralék-lemaradás nincs, az ONYF által tett jogszabály-kiigazításokat támogatja.

A Testület felhívta a figyelmet arra, hogy orvosi kérdésben a bírósági jogorvoslat kérdése e témakörben újragondolásra szorul figyelemmel az ún. komplex minősítésre, amely bírói szakban nem biztosított. A Testület döntött arról, hogy 2009. második felében az Állami Foglalkoztatási és Szociális Hivatal (továbbiakban FSZH) bevonásával is, ismételten át kívánja tekinteni a rendszer működését.

A Testület az ONYF tájékoztatóját az ügykörébe tartozó feladatokról tudomásul vette, megállapította hogy a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek az „ügygazda” szerepelt jól látják el, az ONYF szintjén pedig jól működik a különböző szervek közötti „Együttműködési megállapodás”.

- ❖ Kapcsolatrendszer

A NyET 2008. évben is, a törvénynek megfelelően végezte tevékenységét. Feladatkörünkéből adódóan folyamatosan tovább építettünk kapcsolatainkat az Állami Számvevőszékkel, a Pénzügyminisztériummal, a Szociális és Munkaügyi Minisztériummal és a Miniszterelnöki Hivatallal. Munkánk ellátását az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság vezető munkatársai ez évben is példászerűen segítették. Tevékenységünk ellátása során is az ezen szervezetek által készített előterjesztésekre, vizsgálati anyagokra, dokumentációkra támaszkodtunk.

III. A NYUGDÍJBIZTOSÍTÁSI ALAP PÉNZÜGYI HELYZETÉNEK ÉS MŰKÖDTETÉSI FELTÉTELEINEK ÉRTÉKELÉSE

A nyugdíjrendszer működési mechanizmusa

Társadalombiztosítási rendszerünkben a kötelező nyugdíjbiztosítás felosztó-kirovó elven működik, ahol egyidejűleg érvényesül a biztosítási és a társadalmi szolidaritás elve, valamint a tulajdonhoz fűződő jogok alkotmányos védelme. A Nyugdíjbiztosítási Alap pénzügyi rendszerének jellemzőit alapvetően a nyugdíjrendszer működési mechanizmusa határozza meg.

Az 1998. január 1.-től kötelező jelleggel életre hívott magánnyugdíj rendszer és az önkéntes alapokon nyugvó kiegészítő nyugdíjbiztosítások is hivatottak - a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjbiztosítással együtt - az időskorra való felkészülést, illetve a szociális biztonságot garantálni.

A Nyugdíjbiztosítási Alap költségvetésének jellemzői

A Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetéséről szóló 2006. évi CXXVII. Törvény a Nyugdíjbiztosítási Alap bevételi és kiadási főösszegét 2.564.685,0 millió forintban „0” egyenleggel határozta meg. **A nullszaldós követelmény a tervezettnél nagyobb bevételi és kiadási főösszeg mellett teljesült, az alap 206,8 M Ft többlettel zárta az évet.**

A bevételek és kiadások 2007-ben egyaránt 3%-kal (78 milliárd forinttal) haladták meg az előirányzatot, az előző évi korrigált teljesítéshez¹ viszonyítva a bevételi főösszeg 11,5%-kal, a kiadási főösszeg pedig 10,6%-kal nőtt.

A Nyugdíjbiztosítási Alap bevételei alapvetően három forrásból származtak.

2007-ben a járulékbévételek és hozzájárulások az összes bevétel 70,3%, a különböző jogcímenen alapuló költségvetési hozzájárulás aránya 18,3% volt, az Egészségbiztosítási Alaptól átvett ellátások fedezetét képező átadott pénzeszközé pedig 10,9%.

2006.évhez képest a járulékbévételek aránya 7,1% ponttal nőtt, míg a központi költségvetés hozzájárulása 6,4% ponttal, az E-Alaptól átvett pénzeszköz pedig 0,7% - ponttal csökkent.

A központi költségvetés pénzeszköz átadásánál jelentős változás figyelhető meg. A központi költségvetési hozzájárulások 2007-ben 17,4%-kal csökkentek, miközben a nyugdíjkiadások 10,7%-kal emelkedtek. 2007-ben a központi költségvetés közvetlen

¹ A 2007. évvel való összehasonlíthatóság érdekében tartalmazza a 2006-ban az Egészségbiztosítási Alap költségvetésében szereplő III. csoportú baleseti és rokkantsági nyugdíjak, hozzátartozói ellátások, valamint ezek postaköltsége és egyéb kiadásai, illetve bevételi oldalon az ezek fedezetét biztosító összegek teljesítését is

pénzeszköz átadása a nyugdíjbiztosítási alap kiadási főösszegének 5,9%-át képezte, miközben ez a szám 2006-ban 16,1% volt.

A folyamat alapján megállapítható, hogy a központi költségvetés az elmúlt évben jelentősen csökkenő mértékben vett részt a Nyugdíjbiztosítási Alap pénzügyi egyensúlyának biztosításában. Ebben meghatározó szerepet játszott, hogy 2007-től 3 %-ponttal nőtt a munkáltatói nyugdíjbiztosítási járulék mértéke. Ez a növekedés az 1999-2002 között végrehajtott 4,5% pontos járulékcsökkentés részbeni visszafordítását szolgálta.

2007-ben a kiadásokat teljes egészében finanszírozták a bevételek, tehát az Alap költségvetése egyensúlyban volt. A 2007.évi költségvetés készítése reális alapokon történt ,azt a gazdasági-társadalmi folyamatok és adatok objektív figyelembe vétele jellemezte.

Bár a 2007. évi költségvetési folyamatok összességében kedvezően alakultak,- ami reményeink szerint a továbbiakban is így lesz – ez nem jelenti azt, hogy a Nyugdíjbiztosítási Alap pénzügyi folyamatai mélységében átláthatók lennének. Kétségtelen tény, hogy az APEH által szolgáltatott adatoknál javulás tapasztalható, mind minőségi, mind feldolgozottsági szint tekintetében, azonban visszatérő jelenséggé kell megemlíteni a gazdasági folyamatokkal nem indokolható eltéréseket a munkáltatói (3,4%) és az egyéni járulékok(5,7%) dinamikájának alakulásánál.

A 2008. évi pénzügyi folyamatok elemzése során is szembesülni kellett azzal, hogy a reális adatok hiánya bizonytalanságot okoz az egy összegben befizetett járuléknak a járuléknemek és a szektorok közötti felosztása eredményét illetően. A járulékbefizetések tartalmuk szerinti külön kezelése nincs megoldva. Az APEH partnerségéről biztosította a Testületet e kérdés rendezésében is.

A 2008. évi Beszámolónk keretében is szükségesnek tartjuk megismételni korábbi két évi tevékenységünket tartalmazó Beszámolónkban megfogalmazott álláspontunkat, miszerint az államháztartás különböző alrendszereit megillető bevételek összevonása, egységes kezelése, majd azok fiktív szétosztása megkérdőjelezi a Nyugdíjbiztosítási Alap pénzügyi gazdálkodásának áttekinthetőségét és tervezhetőségét, továbbá nem tükrözi a biztosítási rendszer karakterét.

Az Alapkezelő szervezeti rendszere, működésének pénzügyi feltételei, feladatellátása.

Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság (ONYF) a Nyugdíjbiztosítási Alap kezelését végző és az ágazat központi igazgatását ellátó központi hivatal, önállóan gazdálkodó, országos hatáskörrel eljáró államigazgatási szerv, amely törvény, illetve kormányrendelet alapján jött létre és azok alapján kerültek kijelölésre feladatai.

Az alapot a Kormány felügyeli, az alapkezelő ONYF irányítását a Kormány a nyugdíjpolitikáért felelős miniszter útján látja el.

A Testület az Alapkezelő munkáját 2007-ben is példaértékűnek minősítette. Az Alapkezelő az évről-évre relatíve és abszolút összegben is csökkenő működési költségei ellenére az ügyviteli, a gazdálkodási, az informatikai, az ellenőrzési, a szervezési tevékenységeit a legnagyobb gondossággal, szakértelemmel látta el. Munkáját a törvényi előírások és a belső szabályzatok teljes körű betartása jellemezte. Az Alappal összefüggő gazdálkodás szabályozott és ellenőrzött, költséggazdálkodása pedig takarékos volt.

A Testület fontosnak tartja kiemelni azt, hogy az alapkezelő (és annak igazgatási szervei) működési költsége a feladatokhoz igazodva kerüljön megállapításra, különös tekintettel a szükséges informatikai fejlesztésekre, és az ellenőri létszám érdemi növelésének szükségességére.

IV. A NYUGDÍJBIZTOSÍTÁSI ALAP 2007 ÉVI ZÁRSZÁMADÁSÁNAK VÉLEMÉNYEZÉSE SORÁN HOZOTT TESTÜLETI ÁLLÁSFOGLALÁSOK

A NyET törvényi kötelezettsége a Nyugdíjbiztosítási Alap éves költségvetése végrehajtásáról készült zárszámadás véleményezése. A testület két ülésén foglalkozott a Nyugdíjbiztosítási Alap 2007. évi pénzügyi helyzetének alakulásával, a gazdálkodás feszültségpontjaival, az alap pénzügyi helyzetét és a pénzügyi-gazdasági folyamatok áttekinthetőségét kedvezőtlenül befolyásoló tényezőkkel, ezen belül a járulék beszedést-behajtást végző APEH és az ONYF közötti feladatmegosztás jelenlegi szabályozásának kérdéskörével.

A Testület a legfontosabbnak ítélt kérdésekkel kapcsolatban kialakított véleményét Állásfoglalásokban összegezte. Az Állásfoglalásokban az éves gazdálkodáshoz kapcsolódó aktuális kérdések mellett a nyugdíjrendszer, a nyugdíjbiztosítás hosszú távú fenntarthatóságával, finanszírozásával kapcsolatos nézeteink is megfogalmazódtak.

A 2008. VI. 17.-i ülésen a Testület megtárgyalta az ONYF beszámolóját az alap 2007. évi költségvetésének végrehajtásáról és a független könyvvizsgálói jelentést. Az egyhangúlag elfogadott Állásfoglalást eljuttattuk a Kormány ez irányú döntéseinek előkészítésében illetékes minisztereknek (pénzügyminiszter, szociális és munkaügyi miniszter, a Miniszterelnöki Hivatal irányító miniszter). A válaszok a NyET tevékenységének pozitív értékelését tartalmazzák, és kiemelték a partneri viszony további fenntartásának fontosságát a nyugdíjbiztosítással összefüggő kérdésekben.

A Nyugdíjbiztosítási Ellenőrző Testület Állásfoglalása 2008/VI.17.

A Nyugdíjbiztosítási Ellenőrző Testület előzetesen áttekintette a Nyugdíjbiztosítási Alap 2007. évi pénzügyi folyamatait, aminek figyelembe vette a 2007. évi költségvetési beszámolóról készített Független könyvvizsgálói jelentés megállapításait és az alábbi **állásfoglalást** alakította ki:

- 1.) A Testület *megnyugtatónak ítélte meg az Alap erősödő pénzügyi egyensúlyát, amit alátámaszt az, hogy 2007. évben a Ny.Alap bevételi és kiadási egyenlege hosszú évek óta ismét szuficites , az Alap többletbevétele 206,8 millió forint.*
- 2.) A bevételek és a kiadások az előirányzott összeget 3%-al haladták meg. *A bevételek folyamatosan biztosították a nyugdíjkiadásokat, fedezetet teremtettek a kiegészítő nyugdíjemelés költségeihez. A bevételek alakulását befolyásoló okok azonban csak részben voltak megállapíthatóak, mivel az egyösszegben befizetett járulék miatt nem ismert a munkáltatói és egyéni járulék tényleges összege.*
- 3.) A Testület a 2007.évi pénzügyi folyamatok áttekintése során a *gazdasági folyamatokkal nem indokolható eltéréseket tapasztalt a munkáltatói és az egyéni járulékok dinamikájának alakulásánál.* A járulékbevételek összességének 3,8%-os növekedésén belül nincs objektív magyarázat arra, mi az oka a munkáltatói járulék 3,4%-os, a munkavállalói járulék esetében pedig a 5,7%-os növekedésnek. A Testület álláspontja szerint ez az adatok bizonytalanságát jelzi, ami az egyes járulék-nemeken belüli szektorális adatok hiányára vezethető vissza.

Tekintettel arra, hogy visszatérő jelenségről van szó a Testület kezdeményezi , hogy a zárszámadási törvénytől függetlenül a kérdés rendszerszinten kerüljön áttekintésre, egyeztető megbeszélések segítségével.

- 4.) A Testület kénytelen megismételni a 2005.évi, illetőleg a 2006. évi zárszámadás kapcsán tett javaslatát, miszerint olyan körülményeket kell teremteni, ami biztosítja a valós tényszámokra épülő bázist és a tervezés objektivitását. Ennek érdekében **változatlanul javasolja a munkáltatói és munkavállalói járulékok külön-külön számlára való befizetését.** A Testület döntött arról, hogy az OÉT-ban helyet foglaló szociális partnerek támogatását kéri ennek megvalósításához. Ehhez kapcsolódóan **javasolja a pénzügyi alapokról szóló törvény hatályban tartását.**
- 5.) A Testület *megnyugtatónak minősítette a központi költségvetés és a Ny.Alap pénzügyi kapcsolatának alakulását.* A központi költségvetésben tervezett pénzeszköz átadása 5.170,9 millió Forinttal kevesebb, mint az előirányzat. 2007-ben a központi költségvetés pénzeszköz átadása a Ny.Alap kiadási főösszegének 5,9 % volt. (2006 évben ez 16,1% volt.) Ez több mint 10%pontos csökkenést jelent az előző évhez képest.
- 6.) A 2007. évi pénzügyi folyamatok áttekintése alapján a Testület megállapította, hogy *a költségvetési szférában a túlfizetés összege igen jelentősen megnőtt.* Ez 2007. év végén 32,5 Mrd Forint volt, ami nyolcszorosa a 2003-2005 évek túlfizetési összegének. A 2008 évi pénzügyi folyamatok elemzése során már látható, hogy ezen túlfizetés összege tovább növekszik, ezért a **Testület ennek kivizsgálására célzott vizsgálat elrendelését tartja szükségesnek.**

7.) A Testület a 2007. évi többlet rendezése kapcsán úgy döntött, hogy minden olyan jogi és pénzügyi megoldást támogat, ami nem érinti az Alap 2008. évi pénzügyi helyzetét és megfelel a hatályos pénzügyi és jogi előírásoknak.

8.) A Testület megállapította, hogy az Alapkezelő a legnagyobb gondossággal, szakértelemmel végezte munkáját. Működési költségvetése azonban olyan alacsony, ami a megnövekedett és egyre bonyolultabbá váló tevékenység ellátását veszélyeztetheti. Ezért a Testület kéri a Kormányt, hogy a 2009. évi költségvetésen belül az Alapkezelő (és annak igazgatási szervezetei) működési költsége a feladatokhoz igazodva kerüljön megállapításra, figyelemmel a szükséges informatikai fejlesztésekre is.

9.) A Testület megállapította, hogy a Nyugdíjkiadásokat tartalmazó ONYF által készített anyag, szakmailag rendkívül magas szintű, a tévyszámok bemutatása mellett a folyamatokat is objektíven tárja fel. Kezdeményezi ezért, hogy a közvélemény hiteles tájékoztatása érdekében, az anyag publikussá váljon.

10.) A Testület döntött arról, hogy a nyugdíj melletti foglalkoztatás után járó 0,5%-os mértékű kiegészítési szabályt az eddigi tapasztalatok alapján áttekinteni és értékelni kell. Fontosnak tartja a nyugdíj szabályok igazságosságának biztosítását, a befizetés és a visszafizetés arányosságának garantálását, továbbá olyan intézkedések meghozatalát, ami egyben az eljárási szabályok egyszerűsítését is szolgálják.

A Testület 2008. október 1.-i ülésén megtárgyalta a zárszámadási törvény tervezetét a PM képviselőjének szóbeli kiegészítésével, a Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetése végrehajtásának ellenőrzéséről készült ÁSZ jelentésből a Nyugdíjbiztosítási Alapra vonatkozó megállapításokat, továbbá megvitatta az 1997. évi LXXX. törvénynek a társadalombiztosítás pénzügyi alapjait megillető befizetésekkel kapcsolatosan tervezett módosítását.

A Nyugdíjbiztosítási Ellenőrző Testület

Állásfoglalása

2008/X.1./1

1. A Nyugdíjbiztosítási Ellenőrző Testület az 1998. évi XXXIX. törvény 9/A. § 2. bekezdés a.) pontja alapján véleményezte a Nyugdíjbiztosítási Alap 2007. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló törvényjavaslatot. *Megállapította, hogy az Alap pénzügyi egyensúlya biztosított, az Alap a 2007. évben 206,8 millió forint pozitív egyenleggel zárt. A bevételi többlet rendezési módjára tett kormányjavaslatot a Testület támogatja, tekintettel arra, hogy az a hatályos pénzügyi és jogi előírásoknak megfelel és az Alap 2008. évi pénzügyi helyzetét nem érinti.*

2. A Testület a Számvevői Jelentés ismeretében úgy döntött, hogy a 2008. VI. 17-i állásfoglalásában tett *megállapításait és javaslatait fenntartja*, illetőleg megerősíti, kérve az abban foglaltak megvalósításának mérlegelését.
3. A központi költségvetés és a Nyugdíjbiztosítási Alap pénzügyi kapcsolata kiegyensúlyozott. 2007-ben a központi költségvetés pénzeszközáradása, a Nyugdíjbiztosítási Alap kiadási főösszegének 5,9%-a volt, szemben a 2006. évi 16,1%-al. A Testület tapasztalata ugyanakkor az, hogy a központi költségvetés Nyugdíjbiztosítási Alaphoz való hozzájárulásának prezentálásában és megítélésében sok a félreértés. Kiemelt fontosságot tulajdonít ezért annak, hogy a nyugdíjreformmal foglalkozó szakemberek mellett a közvélemény is pontos ismeretekkel bírjon az Alap jelenlegi és jövőbeni várható likviditási helyzetéről, az azt befolyásoló tényekről, különös tekintettel a központi költségvetés szerepvállalása mögött meghúzódó okokról.

A Testület álláspontja szerint ugyanis különbséget kell tenni, hogy a költségvetés törvényi kötelezettségének eleget téve járulékfizetőként jelenik-e meg a rendszerben, vagy az állam garanciális kötelezettségének teljesítéseként a pénzügyi egyensúly biztosítása érdekében közvetlen pénzeszközt (támogatást) ad át. A Testület ez utóbbit tekinti olyannak, amely az Alap pénzügyi egyensúlyát hivatott biztosítani.

4. A Testület álláspontja szerint az alapkezelő megbízásából a független könyvvizsgáló által végzett vizsgálat és az ÁSZ által végzett vizsgálat jól működő rendszerként, egymást jól kiegészítve biztosítják az alapkezelők által végzett tevékenység évenkénti átfogó minősítését. Ezért továbbra is *szükségesnek tartja a Nyugdíjbiztosítási Alap beszámolójának független könyvvizsgáló általi hitelesítését.*
5. A Testület egyetértve a számvevői megállapításokkal megerősíti, hogy az alapkezelő a legnagyobb gondossággal és szakértelemmel végezte munkáját, rendkívül alacsony működési költségvetés mellett. Egyetértett az ÁSZ megállapításával, miszerint a rendelkezésre álló működési költségfedezet a növekvő feladatok mellett, csak *igen szűk keretek között biztosítottak a működési feltételek*, hosszabb távon azonban az egyébként szükséges, az ügyvitelt (és az ügyfelet) támogató informatikai fejlesztések elmaradása alapvető gondokat okozhat.
6. A Testület megnyugtatónak minősítette azt is, hogy a Számvevői Jelentésben *konkrét intézkedési javaslat az alapkezelő vonatkozásában nem fogalmazódott meg*, a Kormánynak a 6., illetőleg a pénzügyminiszternek 25. pontban tett egyes *javaslataival egyetért*, azokat támogatja.

A 2008(X.1.)1 sz. Állásfoglalás 2. pontja rögzíti, hogy a Testület a számvevői jelentés ismeretében fenntartja és megerősíti a korábbi (2008. VI. 17-i ülésén elfogadott) Állásfoglalásában tett megállapításait és javaslatait. Miután így az Állásfoglalások visszatérő témákat is tartalmaznak, indokolt azok együttes, témakörönkénti ismertetése.

A Testület megnyugtatónak ítélte az Ny. Alap 2007. évi pénzügyi helyzetét. A költségvetésben tervezett egyensúlyi állapot megvalósult, a bevételek növekedése kismértékben meghaladta a kiadásnövekedést és az alap 206,7 millió Ft szuficittal zárta az évet. A bevételi többlet rendezési módjára tett kormányzati javaslatot a NyET támogatja, mert az nem érinti az alap 2008. évi pénzügyi helyzetét és megfelel a hatályos pénzügyi-jogi előírásoknak.

A bevételeken belül a járulékbevételek aránya nőtt, a központi költségvetés közvetlen pénzeszköz átadása összegszerűen és arányában is csökkent. A bevételek szerkezetében bekövetkezett pozitív irányú elmozdulás üdvözlendő. Ugyanakkor a Testület ismételten felhívta a figyelmet, hogy az elmúlt évhez hasonlóan a járulékbevételben belül gazdasági folyamatokkal nem indokolható eltérés mutatkozik a munkáltatói és egyéni járulékok dinamikájának alakulásánál, továbbá az egyes járulék-nemekben belül a szektorális adatok is megmagyarázhatatlan növekedési különbségeket mutatnak.

Ennek oka a jelenlegi befizetési rendszerben keresendő. A szabályozás szerint a közös számlára befizetett munkáltatói és munkavállalói/egyéni járulék naponta az Ny. Alap számlájára kerül, de annak járulék-nemekre illetve szektorokra történő felosztása utólagosan, az APEH által szolgáltatott bevallási adatok alapján végezhető el. Bár az APEH nagy erőfeszítéseket tett az elmúlt évben annak érdekében, hogy a bevallások feldolgozása naprakész legyen, ez számos, esetenként hatáskörén kívülálló ok miatt nem valósult meg (havi bevallási kötelezettség bevezetése, KIR adatfeldolgozó rendszerhibái stb.). Az ÁSZ a 2006. évhez hasonlóan 2007-re vonatkozóan is úgy ítélte meg, hogy az APEH adatszolgáltatás nem megfelelő minősége a járulék-felosztás eredményét (a beszámolóban megjelenő bontást) továbbra is bizonytalanná teszi.

Az ÁSZ megállapítása szerint a hibás, hiányos ill. feldolgozatlan bevallási adatok okozzák, hogy egyes szektorokban a korábbi értékek többszöröse lett az APEH adatszolgáltatása alapján kimutatható túlfizetések összege (vagyis a túlfizetések nem minden esetben jelentenek tényleges többlet befizetést). Miután a *túlfizetések növekvő trendje 2008-ban is nyomon követhető, a Testület ennek kivizsgálására célzott vizsgálat elrendelését tartja szükségesnek.*

A NyET 2008. VI. 17.- i állásfoglalásának 3-4 pontjában kezdeményezte, hogy a kérdést rendszer-szinten tekintsék át az illetékesek és a zárszámadási törvény tárgyalásának ütemtervétől függetlenül kezdeményezzenek egyeztető megbeszéléseket. *A Testület megoldásként a munkavállalói és munkáltatói járulékok elkülönített számlára történő befizetését tartja elfogadhatónak* és a megoldáshoz az OÉT-ben helyet foglaló szociális partnerek támogatását is kéri.

A Nyugdíjbiztosítási Alap és a Központi költségvetés kapcsolata 2007-ben is a költségvetési törvénynek megfelelően alakult. A különböző jogcímek szerinti költségvetési pénzeszköz-átadások közül az alap pénzügyi egyensúlyának biztosítását szolgáló *közvetlen pénzeszköz átadásnál az előirányzathoz képeset 5,17 Mrd Ft megtakarítás keletkezett,* a többi jogcím esetében (GYED, GYES, GYET-ben részesülők nyugdíjjárulékának megfizetése, a magán-nyugdíjpénztárakba átlépők tagdíja miatt kieső

járulék visszafizetése, illetve a korekedvezmény-biztosítási járulék megfizetése) a teljesítés az előirányzatnak megfelelő volt.

A NyET kiemelt fontosságot tulajdonít annak, hogy mind a szakemberek, mind a közvélemény számára is tisztázódjon, hogy az állam milyen minőségben tesz eleget az egyes pénzátadási kötelezettségének. A nyugdíjrendszer jövőjével kapcsolatos vitákban gyakran hallható hogy az állam jelentős mértékben támogatja a nyugdíjrendszert, forrást vonva el ezzel a gazdaság más területeiről. A Testület álláspontja szerint különbséget kell tenni, hogy az állam járulék fizetőként jelenik e meg a rendszerben (ide értve a járulék visszafizetést is), vagy garanciális kötelezettsége teljesítéseként ad át forrásokat a pénzügyi egyensúly biztosítása érdekében. (csak ez utóbbi minősíthető „támogatásnak”)

Az adó és járuléktörvények *jövőbeni módosításaival összefüggésben* a Testület úgy látta, hogy a megalapozott döntésekhez célszerű és időszzerű a *járulékrendszer érdemi, az ellátási rendszerhez igazodó felülvizsgálata*. Társadalmi konszenzusnak kellene létrejönni abban a kérdésben, hogy milyen szintű ellátórendszer terheit milyen arányban hajlandók vállalni a jövedelemtulajdonosok

Szakértői egyeztetéseket javasol a NyET olyan alapvető kérdésekben, mint a *járulék szerepe és funkciója, az adó és járulék közötti elvi, jogi stb. különbség, megfogalmazásra kerülhetne az állami szerepvállalás formája, mértéke*. Ezek tisztázása nélkül pl. a gazdaság más prioritásai szerint indokolt és elvárt járulékcsoökkentés könnyen felboríthatja a Nyugdíjbiztosítási Alap nehezen elért, és igen érzékeny pénzügyi egyensúlyát.

A NyET az elmúlt évek tapasztalatai alapján magasra értékeli az alapkezelő *ONYF tevékenységét*. A szervezet *szakszerűen* és a legnagyobb *gondossággal* látja el növekvő feladatait egyre szűkülő működési feltételek mellett. Egyetért az ÁSZ megállapításával, hogy ez a tendencia a feladatellátás színvonalát veszélyezteti. *A működési költségkeretet az elvárt feladatellátás reális igényeihez kell távlatilag igazítani, és ehhez kéri a Testület a Kormányzat támogatását.*

V. A NYUGDÍJBIZTOSÍTÁSI ELLENŐRZŐ TESTÜLET 2008. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉNEK MÉRLEGE, JAVASLATAI

1. Testületünk tevékenységét 2008.évben is a törvényi előírásoknak megfelelően látta el. A Testületi ülések keretében a munkatervben meghatározott napirendi pontok mellett olyan aktuális, időközben felvetődő kérdésekkel is foglalkoztunk, amelyek a Nyugdíjbiztosítási Alap pénzügyi egyensúlyára hatással bírtak.
2. Testületünk következetes betartotta a törvényben meghatározott jogkörét, az aktuális pénzügyi folyamatok áttekintése, elemzése kapcsán csupán állásfoglalást alakított ki. Határozatait és állásfoglalásait minden esetben megküldte az illetékes tárcáknak (MEH.PM,SZMM), ahonnan minden esetben miniszteri szintű válaszokat kapott.

3. Testületünk tevékenységét a rendszeresség, a szakmaiság, a nyugdíjrendszer egészének figyelemmel kísérése, a problémák feltárása és megoldási javaslatok kidolgozása jellemezte.

A következőkben összefoglaljuk azokat a kérdéseket, ahol javaslattal, kezdeményezéssel éltünk:

1. A Testület megismételte a 2005 és 2006 évi zárszámadás kapcsán tett javaslatát, miszerint az Alap pénzügyi átláthatósága és tervezhetősége érdekében meg kell teremteni a valós ténytűszámokra épülő bázist. Ennek eszköze a **munkáltatói és munkavállalói járulékok külön-külön számlára való befizetésének biztosítása**. Az Állami Számvevőszék erről a kérdéstről azonosan vélekedett, az APEH a megoldástól nem zárkózott el.
2. A 2007. évi pénzügyi folyamatok áttekintése során a Testület ismételt az tapasztalta, hogy gazdasági folyamatokkal nem indokolható **eltéréseket mutatkoztak a munkáltatói és az egyéni járulékok dinamikájában**. Ennek feloldására – miután visszatérő jelenségről van szó – **kezdeményezte a kérdés rendszerszintű áttekintését, egyeztető megbeszélések segítségével**. (A felvetést a tárcák jogosnak minősítették.)

A Nyugdíjbiztosítási Alap a 2007.évet *többlettel zárta*. A többlet rendezésére olyan jogi és pénzügyi megoldást javasolt, amely nem érinti az Alap 2008.évi pénzügyi helyzetét. A **2007.évi zárszámadási törvényben szereplő megoldás ennek megfelelt, a Testületi álláspont elfogadásra került**.

3. A Testület jelezte a tárcák felé, hogy a **költségvetési szférában a túlfizetés összege igen jelentősen megnőtt**. (2007.év végén 32,5 Mrd Ft), ami 2008-ban folytatódott. A 2003-2005 évek túlfizetéseinek nyolcszorosa mutatható ki. A **Testület célzott vizsgálat elrendelését javasolta**. A pénzügyminiszter válaszában a közölteket elfogadta és kiemelt kezelést írt elő a KIR körbe tartózkodónál.
4. A Testület az elmúlt év során kezdeményezte, hogy szakértői szinten képviselhesse magát a bevételek korszerűsítésével foglalkozó Fórumon. Az *APEH minden esetben biztosítja szakértőnk számára a részvételt, tanácskozási joggal felruházva*. **A Testület célja, hogy a bevételek során csak olyan adatokat célszerű a munkáltatóktól bekérni, amelyeknek tényleges hasznosulás biztosított**.
5. Testületi munkák eredményeként is könyvelhető el, hogy a nyugdíj megállapítás alapját képező és a nyugdíjjogi várományokat tartalmazó NYENYI adatszolgáltatás használata meghosszabbításra került. Meggyőződésünk, hogy a NYENYI megtartása nem az ONYF érdekét, hanem a leendő nyugdíjasok érdekét szolgálja. Ezzel összefüggésben a **Testület javasolta, hogy 2009. első félévében rendszerszerűen kerüljön áttekintése (APEH-PM-ONYF-NyET) az, hogy „**

mire képes az APEH és mire képes az ONYF által alkalmazott rendszer”, milyen elvárásoknak kell azoknak megfelelnie? A Testület álláspontja szerint az APEH általi kiváltásra csak akkor és olyan időben kerülhet sor, amikor az tartalmilag biztosítani tudja a nyugdíj megállapításához szükséges valamennyi és konszolidált adatot.

- 6.** A Testület ***megnyugtatóan vette tudomásul***, hogy javaslata szerint a ***társadalombiztosítás pénzügyi alapjairól szóló törvény hatályban maradt.***
- 7.** Az ***Alapkezelő munkája példaértékű.*** A Testület arról csak elismerően tud nyilatkozni. Ugyanakkor azt tapasztalja, hogy a működési költségek évről-évre csökkennek, miközben az Alapkezelő által ellátandó feladatok köre folyamatosan bővül. A Testület a ***működőképesség megőrzése érdekében ez úton is kéri, hogy a költségek meghatározása az ellátandó feladatokhoz igazodjon, biztosítva ezáltal a folyamatos működés feltételeit.***

Nyugdíjbiztosítási Ellenőrző Testület